

GUÍAS DE CULTIVO

ECOLÓXICO

#03

**CULTIVO DA
CABAZA**

TÉCNICAS, ASOCIACIÓNS
E CONTROL DE PRAGAS

Introducción

O cultivo de cabazas (*Cucurbita spp.*) ten unha longa tradición en Galicia, onde se aproveitan as condicións climáticas e edafolóxicas favorables para a produción de froitas de calidade. **A agricultura ecolóxica contribúe a preservar a biodiversidade e a saúde do solo, ademais de garantir produtos sans e libres de residuos químicos.** Neste artigo, abordaremos as prácticas recomendadas para o cultivo ecolóxico de cabazas, así como o control de pragas e enfermidades mediante métodos naturais e as asociacións beneficiosas con outras hortalizas.

Condicións climatolóxicas e edafolóxicas

Galicia ofrece un clima temperado oceánico, ideal para o cultivo de cabazas, coas súas temperaturas moderadas e alta pluviosidade que permiten un crecemento vigoroso.

Clima

- **Temperaturas óptimas:** A cabaza prospera en temperaturas entre 20°C e 30°C. Aínda que tolera fluctuacións, as temperaturas moi baixas poden atrasar o crecemento inicial.
- **Precipitación e humidade:** As precipitacións regulares favorecen o crecemento, pero unha boa drenaxe é crucial para evitar a podremia radicular.

Características do solo

- **Textura e drenaxe:** As cabazas prefiren solos soltos, profundos e ben drenados. A textura ideal é franco-arenosa ou franco-limosa.
- **Fertilidade:** O solo debe ser rico en materia orgánica para proporcionar os nutrientes necesarios durante todo o ciclo de crecemento.
- **pH ideal:** Un pH de 6,0 a 7,0 é o máis adecuado. A cal pode axudar a corrixir solos excesivamente ácidos.

Variedades de cabaza para cultivo ecolóxico

A elección da variedade correcta é esencial para adaptar o cultivo ás condicións específicas de Galicia e para evitar problemas de enfermidades e pragas.

Variedades de cabaza para cultivo ecológico

Butternut (*Curcubita moschata*)

Moi resistente a pragas e enfermidades, con boa conservación post-colleita.

Hokkaido

Pequena e saborosa, ideal para hortas familiares, e presenta boa resistencia a enfermidades.

Cabaza de cacahuete

Variedade resistente e popular pola súa textura suave e sabor doce.

Cabaza de porco

(*Curcubita maxima*)

Coñecida polo seu tamaño e sabor, aínda que require máis espazo.

Prácticas de cultivo ecológico

Preparación do solo

- **Rotación de cultivos:** Practicar a rotación con leguminosas como fabas ou chícharos para mellorar a fertilidade do solo e romper o ciclo de pragas e enfermidades.

- **Enmendas orgánicas:** Aplicar compost ou esterco ben descomposto antes da sementeira para mellorar a estrutura do solo e incrementar a materia orgánica.

Sementeira e plantación

- **Época de sementeira:** En Galicia, a sementeira realízase entre abril e maio cando o risco de xeadas pasou. O solo debe ter unha temperatura mínima de 15°C.
- **Densidade e Marcos de Plantación:** A cabaza require espazo para un crecemento óptimo. Recoméndase un espazamento de 1,5 a 2 metros entre plantas e 2 a 3 metros entre filas para facilitar o desenvolvemento das viñas e a circulación de aire.

Acolchado orgánico

- **Beneficios do acolchado:** O acolchado con palla, herba cortada ou follas secas axuda a manter a humidade do solo, controlar as herbas daniñas e protexer contra a erosión. Ademais, proporciona unha capa protectora contra enfermidades do solo.

Irrigación

- **Sistema de irrigación por goteo:** A irrigación por goteo é ideal para manter unha humidade constante sen empapar as follas, reducindo así o risco de enfermidades fúngicas. Recoméndase regar durante a mañá para permitir que as plantas sequen antes da noite.

Poda e tutoría

- **Poda:** A poda controlada das viñas pode mellorar a produción, favorecendo a formación de froitas grandes e saudables.
- **Tutorado:** En variedades máis pequenas ou para maximizar o espazo, as plantas pódense tutorar utilizando estruturas de soporte.

Asociacións beneficiosas con outras hortalizas

As asociacións de cultivos permiten un mellor aproveitamento dos recursos e ofrecen protección natural contra pragas.

- **Milpa (Millor, Feixóns e Cabaza):** Esta asociación tradicional mellora a fertilidade do solo, xa que os feixóns fixan nitróxeno e a milla serve de soporte para as viñas da cabaza.
- **Rabanetes:** Plantados ao redor das cabazas, axudan a afastar escaravellos e outras pragas do solo.

- **Cebola e allo:** Actúan como repelentes naturais grazas aos seus compostos sulfurosos, protexendo contra insectos que atacan as cabazas.
- **Caléndula e capuchina:** Repelen insectos nocivos e atraen polinizadores, mellorando a saúde do ecosistema do horto.

Control ecolóxico de pragas e enfermidades

O control de pragas e enfermidades en cultivos ecolóxicos enfatiza o uso de prácticas sostibles que manteñen o equilibrio natural do agroecosistema.

Pragas comúns e o seu control

Escaravello da Pataca (*Leptinotarsa decemlineata*)

- **Control manual:** Recollida manual de escaravellos e ovos das plantas, especialmente en infeccións iniciais.
- **Infusións de ortigas:** O pulverizado regular con infusións de ortiga actúa como repelente natural.

Pulgóns (*Aphididae*)

- **Control biolóxico:** Introducción de mariquiñas (*Coccinellidae*) e crisopas (*Chrysopidae*) que son depredadores naturais.
- **Plantas compañeiras:** A capuchina e o tagete actúan como plantas trampa, afastando a mosca branca.

Mosca Branca (*Trialeurodes vaporariorum*)

- **Trampas cromáticas:** Uso de trampas amarelas para atraer e capturar adultos.
- **Plantas compañeiras:** A capuchina e o tagete actúan como plantas trampa, afastando a mosca branca.

Caracois e babosas

- **Barreiras naturais:** Colocación de cunchas de ovos trituradas ou cinza ao redor das plantas para crear barreiras físicas.
- **Trampas de cervexa:** Recipientes con cervexa ao nivel do solo atraen e afogan as babosas.

Nematodos

- **Rotación de cultivos:** Evitar o monocultivo e rotar con cultivos que reduzan a súa presenza, como o centeo ou a mostaza.
- **Plantas nematodocidas:** Uso de Tagetes e Caléndulas que axudan a manter baixos os niveis de nematodos no solo.

Enfermidades comúns e o seu control

Mildeu (*Pseudoperonospora cubensis*)

- **Ventilación adecuada:** Asegurar unha boa circulación de aire e evitar o rego excesivo.
- **Extractos de algas:** Aplicación de extractos de algas como fortalecedor do sistema inmune das plantas.

Oídio (*Erysiphe cichoracearum*)

- **Fungicidas naturais:** Uso de xofre ou bicarbonato sódico en solucións acuosas como tratamento preventivo.
- **Rotación de cultivos:** Evitar a acumulación de esporas mediante a rotación e a limpeza de restos vexetais.

Podremia Radicular e do Colo (*Phytophthora spp.*)

- **Drenaxe adecuada:** Mellorar a drenaxe do solo para evitar a acumulación de auga ao redor das raíces.
- **Acolchado con palla:** Acolchar as plantas para reducir o contacto directo co solo e evitar a salpicadura de esporas.

Botritis (*Botrytis cinerea*)

- **Eliminación de restos vexetais:** Manter a horta limpa e libre de restos vexetais afectados.
- **Ventilación e espazamento:** Garantir un bo espazamento entre plantas e boa ventilación para reducir a humidade foliar.

Colleita e post-colleita

A xestión adecuada da colleita e post-colleita é fundamental para preservar a calidade e o valor nutricional das cabazas.

Colleita

- **Momento óptimo:** As cabazas deben recollese cando a súa casca está dura e a cor é uniforme. Unha boa indicación é que o talo comeza a secarse.
- **Técnica:** Cortar o talo cunha ferramenta afiada, deixando unha porción de 5 a 10 cm para prolongar a súa conservación.

Post-colleita

- **Cura e secado:** Deixar as cabazas en lugar seco e ventilado durante 10-15 días para endurecer a casca e prolongar a súa vida útil.
- **Almacenamento:** Gardar en ambientes frescos e secos, preferentemente entre 10°C e 15°C, evitando a exposición directa á luz solar.

Conclusión

O cultivo ecolóxico de cabazas en Galicia representa unha opción viable e sostible que aproveita as condicións naturais da rexión. Coa aplicación de prácticas ecolóxicas e asociacións de cultivos beneficiosas, é posible obter **colleitas saudables e produtivas, ao mesmo tempo que se protexe o medio ambiente e a biodiversidade local**. A implementación destas prácticas non só beneficia aos agricultores, senón tamén aos consumidores, que reciben un produto de alta calidade, saboroso e seguro.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

